

279

**Stupeň utajení ZRUŠEN dle §22, odst. 4, zák. č.
412/2005 Sb., dne 12.5.2006**

~~TAJNĚ!~~

8. oddělení ÚV KSČ

Vyhotoveno: 1 originál
3 kopie

(s. Prchlík, s. Večeřa,
s. Křenek, s. Králík)

Havránkem

Některé zkušenosti ze stranické práce
na úseku rozvědky

- I. Situace v letech 1961 - 63
- II. Situace v letech 1963 - 68
- III. K některým metodám práce směrem k rozvědce
i v rámci oddělení
- IV. Některé náměty pro další práci

Zpracováno na základě společné výměny
zkušeností a vzájemných konzultací
se s. Havránkem

Václav K r á l í k

duben 1968

Příloha: "Některé náměty na zlepšení
práce 8. oddělení ÚV KSČ
směrem k rozvědným orgánům"
z 18.11.1966

Úsek rozvědky

I. K situaci v letech 1961 - 1963 :

Před rokem 1961 došlo k několika vážným provalům v zahraničí. Celá rozvědka se značně rozrostla - zvláště úsek rozvojových zemí. Vývoj rozvědky byl poznamenán živelností, neexistovaly základní dokumenty pro práci rozvědky. Přesto bylo dosaženo nejednoho úspěchu. V roce 1961 dochází k odvolání Baráka a k jeho odsouzení. Barák jako ministr vnitra přímo řídil rozvědku. Byly odhaleny určité finanční machinace v centrále a na residenturách v zahraničí, právě v souvislosti s Barákem.

Bylo rozhodnuto udělat změny ve vedení rozvědky, posílit a plně rozvinout práci stranického orgánu na rozvědce a zesílit vliv ÚV KSČ na rozvědku. Z vedení rozvědky byl odvolán náčelník rozvědky s. Miller a jeho zástupce s. Molnár. Novým náčelníkem rozvědky byl jmenován s. Houska, býv. náčelník Krajské správy SNB Bratislava a jeho zástupcem s. Klíma, t.č. náměstek ministra, který však v roce 1963 byl ustanoven do funkce náměstka ministra vnitra. Na rozvědku na doporučení hlavního výboru KSČ přichází s. Jelínek, který je zvolen předsedou celouťvarového výboru; do CÚV jsou jako instruktoři zvoleni s. Hrneček a s. Mráz, kteří již v rozvědce pracovali ve služebních funkcích. Později s. Mráz odchází do služební funkce a na jeho místo je zvolen s. Valeš. V roce 1963 v létě přichází z rozvědky na 8. oddělení ÚV KSČ s. Králík s hlavním úkolem pomoci ÚV KSČ k hlubšímu poznání situace na rozvědce a na základě toho účinněji politicky práci rozvědky z ÚV ovlivňovat.

II. Situace v letech 1963 - 1968 :

Stála před námi doslova změť problémů, ve kterých bylo nutné se přebrat a bez jakýchkoli dřívějších hlubších zkuše-

ností stanovit, co řešit nejdříve a na co se přednostně zaměřit. Byly stanoveny tři hlavní ^{okresy} otázky, o kterých jsme byli přesvědčeni, že pro budoucí vývoj rozvědky jsou z politického hlediska rozhodující:

- a) zpracovat základní dokumenty, bez kterých rozvědka nemůže existovat;
- b) podstatně zvýšit úlohu stranického orgánu na rozvědce;
- c) postavit na solidní základnu kádrově výchovnou práci a podstatně zlepšit kádrové složení náčelnického sestavu.

K bodu a) - Zpracování základních dokumentů, bez kterých rozvědka nemůže existovat

Tento úkol byl dán dosavadní praxí, jež se vyznačovala určitou živelností. Dosavadní zkušenosti nebyly nikde zpracovány, pracovníci rozvědky neměli základní souhrnné dokumenty nutné pro praktickou rozvědnou práci, atd. Tak postupně byly zpracovány tyto základní dokumenty, které odpovídají zkušenostem a stupni našeho poznání:

- 1) Statut čs. rozvědky - 1962 - schválen VKO ÚV KSČ
- 2) Rozšíření pravomoci celouťvarového výboru při čs. rozvědce - dostal základní práva samostatného okresního výboru - 1964 - sekretariát ÚV KSČ
- 3) Některé změny v zaměření a struktuře rozvědky - 1964 - RMV
- 4) Směrnice pro agenturně operativní práci v zahraničí - 1964 - RMV
- 5) Perspektivní plán rozvědky na léta 1966 - 1970; - 1966 - RMV a v červenci 1966 potvrzen předsednictvem ÚV KSČ

Vedle toho byla zpracována řada dílčích dokumentů (Statut residentur, Směrnice pro stranickou práci s nelegály, některé statuty odborů atd. Úmyslně nejsou uváděny dokumenty SÚV z ledna 1963 - vliv strany ....., SÚV 1963 - ke kádrově výchovné práci aj., které mají širší platnost.

Zpracovávání těchto dokumentů ^{jsme} plně ovlivňovali, k tomu jsme zaměřovali stranický orgán, aby pomáhal rozvíjet iniciativu lidí a práci s kvalifikovaným aktivem. Považovali jsme to za jeden z důležitých politických úkolů. Myslím, že kdyby této práce nebylo - v ní se obrazily nejen zkušenosti širokého kolektivu, ale byly prověřeny i přístupy a metody zpracovávání podobných prací - nebyla by na dnešní úrovni ani současná analytická práce na rozvědce, neexistovaly by solidní základy, ze kterých je možno čerpat i pro budoucnost. Nebylo jednoduché, aby některé z těchto dokumentů spatřily světlo světa. Pro dokumentaci jen jeden příklad: Zrod perspektivního plánu rozvědky - v letech 1964-65 vznikaly první úvahy o tom, že rozvědka musí pracovat s delší perspektivou; tak za pomoci širokého aktivu, za plné podpory oddělení, se začalo pracovat na prvních variantách perspektivního plánu a v roce 1965 ještě před XIII. sjezdem dostal návrh už konečnou podobu. V MV plán tohoto druhu byl něco neobvyklého. Oddělení tehdy vidělo celý proces tvorby plánu jako důležitou politickou otázku, podchycení iniciativy lidí. Oddělení společně s celou útvarovým výborem a vedením rozvědky doslova probojovalo schválení tohoto plánu ministrem, který stále plně nechápal význam tohoto dokumentu. Tento perspektivní plán byl po XIII. sjezdu potvrzen jako závažná směrnice pro práci rozvědky - v PUV KSČ.

Podobně, někdy více někdy méně, to bylo i s jinými materiály i rozpracováním některých důležitých usnesení ÚV KSČ. (červenec 1967 - usnesení PUV k situaci na BSV). Škoda je, že vedení MV zdaleka nepostřehlo, že se v kolektivu pracovníků rozvědky rodí kvalitativně nové myšlenky; zatímco různé jiné směrnice byly vedením MV oceňovány i finančně ohodnoceny, dokumenty na rozvědce zůstaly jaksi ve stínu. Myslím hlavně proto, že šly za hranice ustálených tradic a nedokázalo se z této tvůrčí aktivity využít víc pro celé MV.

K bodu b) - Zvýšení úlohy stranického orgánu na rozvědku

Jednu ze záruk zdravého vývoje rozvědky jsme v první řadě viděli v rozvinutí stranické práce v celé šíři, v tvůrčí a systematické práci stranického orgánu. V minulosti v tom byla řada neduhů. V roce 1963 se intenzivně pracovalo na dokumentu, který v lednu 1964 byl schválen SÚV KSČ a na konferenci v březnu 1964 už byl zvolen celoultvarový výbor podle nových zásad zakotvených v tomto usnesení. (konference - za 2 roky, plenum, předsednictvo, kontrolně revizní komise atd.).

V tomto období se vycházelo ze zásady, jaký má být soudruh ve funkci předsedy; s nikým na rozvědce nesvázaný, s dobrými stranickými zkušenostmi z podobného orgánu, člověk čestný, otevřený, s dobrým poměrem k lidem; jako instruktoři byli vybráni soudruzi, kteří už v rozvědce pracovali a jsou pro tyto funkce dostatečně fundováni - pro ideologickou práci s. Hrneček, dlouholetý stranický pracovník, teoreticky na výši, před zvolením do funkce pracoval na informačním odboru; do funkce instruktora pro nelegální rozvědku s. Mráz, absolvent rozvědné školy v Moskvě, se zahraničními zkušenostmi nelegálního pracovníka. V roce 1964 vznikla potřeba posílit nelegální rozvědku a s. Mráz byl proto ustanoven do funkce náčelníka odboru a místo něho přišel s. Valeš, pracovník z nelegální rozvědky, který funkci instruktora zastává dodnes. V tomto složení pracovali uvolnění straničtí funkcionáři až do březnové konference 1968.

Jsem hluboce přesvědčen, že stranický orgán v letech 1964-1968 udělal kus dobré práce. Na tom se i plně podíleli uvolnění straničtí pracovníci Jelínek, Hrneček, Valeš, Mráz a s. Schönová, která od r. 1962 vede členskou a kádrovou evidenci.

Bylo by velkou chybou, kdyby v rámci kritického přístupu k uplynulé práci - zvláště po lednovém plénu - se nevycházelo z dobrých zkušeností, které se tak pracně v minulých letech získávaly. Stranická práce na rozvědce má svou specifikou; v budoucím období považují za potřebné zachovat určitou profesionální úroveň v práci tohoto orgánu a systematické rozvíje-

222

ní jeho práce a to jak v obsahu, tak metodách, v praxi i v teorii. Bude nutné na základě všeho nového, co ÚV má dnes k dispozici, nově přepracovat materiál o stranické práci v podmínkách rozvědky. To nemůže udělat nikdo vně rozvědky. Považuji za potřebné, aby soudruzi, kteří se v budoucnu touto problematikou budou zabývat, se seznámili se základní dokumentací - konference, pléna, předsednictva atd., tohoto stranického orgánu. Stranická konference v březnu 1968 věnovala hodně času jiné problematice, což je zcela pochopitelné (postavení rozvědky v rámci státního aparátu atd.). Budě proto jistě účelné ještě hlouběji zhodnotit celou práci orgánu, obsahové zaměření i metody práce - k překonanému se nevracet, dobré dál rozvíjet.

K práci stranického orgánu, k některým zásadám si řeknu, až budeme posuzovat materiál k práci stranického orgánu na rozvědce, na kterémse t.č. pracuje a který bude předložen SÚV KSČ.

K bodu c) - Postavit na solidní základnu kádrově výchovnou práci a podstatně zlepšit kádrové složení náčelnického sestavu

Tato práce na rozvědce byla a myslím, že i bude jednou z nejsložitějších. Od začátku mi bylo jasné, že na tomto úseku nesmíme ztrácet čas, protože úroveň práce je přímo závislá od toho, jaký je výběr kádrů na rozvědku, jaká je úroveň jejich přípravy a v neposlední řadě to, kdo na rozvědce, v centrále i na residenturách v zahraničí stojí v čele jednotlivých pracovních úseků. O celé této problematice by se dalo hodně napsat. Bude asi potřebné prostudovat řadu materiálů ze stranického orgánu, ze štábu, dokumentaci kádrového odboru apod. Pro přehled snad zatím postačí některé i zjednodušené teze závěry - na co byla soustředěna naše pozornost:

- důsledně prosazovat zlepšení výběru lidí na rozvědku; odbourat všechny nesprávné praktiky z minulosti,
- dát "zelenou" a plnou podporu mladším, dobře připraveným soudruhům a dostat je do náčelnických funkcí - postupně až

- do vedení správy a na důležité residentury v zahraničí,
- urychleně rehabilitovat zkreslené pohledy a názory na rozvědnou školu v Moskvě; důsledně prosazovat zásadu, že škola byla pro náčelnický sestav a perspektivní kádry a nikoliv jako odkladiště kádrů; celkově zlepšit přípravu kádrů i u nás doma (školský systém);
  - zpracovat celkovou koncepci a perspektivní plán kádrové výchovné práce,
  - vyměnit náčelníka kádrového odboru s. Hrubého, který už na funkci nestačil; najít vhodného soudruha na toto místo,
  - udělat pořádek v kádrové nomenklatuře ÚV - převzít vedle vedení správy i náčelníky odborů a residentur (později jen 10 hlavních residentur) - celkem přes 30 soudruhů; postupně začít s nomenklaturními kádry pracovat a vytvářet potřebné kádrové rezervy,
  - důsledně dodržovat náročné zásady (socialistická morálka, charakterové vlastnosti atd.), které některým soudruhům nešly pod vousy, ale které zvláště na rozvědce nemůžeme podcenit.

Tolik snad jen pro ilustraci, vše se dá doložit dokumentací.

Je třeba konstatovat, že v této problematice jsem se plně angažoval, stejně jako stranický orgán, uvolnění straníční pracovníci, řada náčelníků, ne ale všichni. Zvláště pokud šlo o nepopulární věci. Když šlo o medaile apod., tam nebylo třeba se angažovat. Právě někteří soudruzi při vysvětlování nepopulárních věcí (např. sovětská škola), se schovávali za ÚV, za oddělení. Ze strany ministra k v této problematice nebyla dělána žádná kádrová politika. Tím více ještě vynikla naše angažovanost. Je pravda, že byla i některá údobí, kdy tyto otázky prosazoval velmi výrazně stranický orgán a oddělení a někteří vedoucí pracovníci rozvědky jen chytali dech. V podstatě jim to není možné mít za zlé, protože této činnosti v rámci celého procesu řízení se nikdy z vedení MV nevěnovala dostatečná péče, naopak, u mnohých náčelníků

často vítězila zásada, "že když je někdo ¹⁴ ~~w~~ průšviháč, to nevadí, hlavně když umí dělat". Řídit se touto zásadou, zvláště v rozvědce, je velmi krátkozraké a fakta dokazují, že se to nevyplácí.

Za úspěch považuji, že se podařilo postupně přecházet od jednotlivostí k určité koncepci, plánovitosti, žese častěji dostávaly problémy v této oblasti do stranického orgánu a na vedení správy, na odbory, že byly zpracovány hlavní problémy kádrově výchovné práce do perspektivního plánu a plánů kádrového odboru. Přesto ale stále ještě existuje značný rozpor mezi slovy a činy. Kádrově výchovné práci je třeba věnovat i nadále velkou pozornost. Za nejceněnější úspěch v kádrově výchovné práci však považuji to, že se nám společně se soudruhy na rozvědce podařilo v letech 1964-67 vytvořit dostatečný prostor a podmínky pro obměnu a stabilitu skoro celého náčelnického sestavu od oddělení přes odbory až do vedení správy. Pro tento náčelnický sestav je charakteristická vysoká kvalifikace, mladost a značná myšlenková potence. Někde chybí bohatší životní zkušenosti, větší zkušenost z práce s lidmi atd., což je však rychle překonáváno. Přitom všem jsme měli snahu vždy dbát o citlivý přístup ke starším soudruhům, k jejich zkušenostem. Tvrdím, že kdybychom tuto politiku včas nerealizovali - byla by v těchto letech rozvědka v určité krizi, jejíž překonání by bylo značně bolestné.

Dluh máme v tom, že někteří soudruzi v rozvědce dosud nepochopili odvolání tří náčelníků z funkcí (1966) a jejich zařazení jako starších referentů proto, že bez vážných důvodů odmítli jet na rok do rozvědné moskevské školy. To se objevilo i na konferenci. Považují tehdejší řešení za správné, na faktech zdůvodním a vysvětlím, proč jsme toto rozhodnutí náčelníka rozvědky a ministra plně podporovali.

III. K některým metodám práce směrem k rozvědce i v rámci oddělení

ÚV - stranický orgán na rozvědce

Dnes se hodně mluví o řízení tohoto orgánu aparátem ÚV, tj. 8. oddělením a ne voleným orgánem. V tom se spatřuje hlavní deformace. To je pravda, která však je jen určitým odrazem mnohem hlubších příčin a celého systému vůbec.

- zásadní koncepci práce a jiné důležité úkoly rozvědky v tehdejšímu systému neschvaloval orgán ÚV KSČ; tyto materiály nebyly orgánu předkládány, na rozdíl od jiných úseků. Taková byla praxe a maxima čeho bylo dosaženo bylo, že perspektivní plán rozvědky byl jen potvrzen usnesením PÚV v červenci 1966 v souvislosti se zaměřením práce Státní bezpečnosti. Konkrétní usnesení k rozvědkám (červenec 1967 - krize na Blízkém a Středním východě - bylo rozpracováváno vedením rozvědky a námi bez přímé účasti těch, kteří za to zodpovídali - ministrů MV a MNO. Dále se vycházelo z praxe, že ministr je členem ÚV (zároveň služebně řídil rozvědku), on je tedy představitelem voleného orgánu. První tajemník ÚV samozřejmě na tyto úseky nechodil a tak se to prakticky scvrklo na oddělení, kde to mělo tuto konkrétní podobu: od vedoucích pracovníků oddělení byla tendence více sedět v kanceláři než jít mezi lidi. Za období pěti let přes naše naléhání, ostrou kritiku, jsem konkrétně dosáhl jen toho, že s. Procházka byl na rozvědce asi 4x (dvě pléna, dva štáby - a to se mu to muselo vše připravit), nebyl ani na jedné členské schůzi. S. Mamula byl na rozvědce jen na dvou slavnostních aktivech, stejně tak s. Blechta. Tak se to scvrklo dál a zbyl jsem já, který byl pro soudruhy na rozvědce představitelem ÚV, kterého měli možnost dostatečně poznat, hodnotit má vystoupení na schůzích, plénech, předsednictvech ašd. Se svými názory jsem se nikdy netajil, snažil jsem se angažovaně zajišťovat usnesení ÚV. To platí i o období kolem zářijového pléna 1967. Stejně tak říjnového, prosincového a lednového pléna 1968, kdy moje informace byla neúplná, zkres-

lená - prostě té úrovně, jak jsem ji dostal na oddělení, později v kursu při VŠS - od s. Hendrycha a Koldera. Byl jsem na mnoha lednových a výročních schůzích i na konferencích v březnu, (první správa, Plzeň, Ústí). Přesto, že např. na konferenci rozvědky to nebylo otevřeně ke mně řečeno, řekli mi někteří soudruzi, že jsem měl raději mlčet, než dávat neúplné informace, které nemohly soudruhy uspokojit, protože mnozí měli z jiných pramenů přímo z ÚV KSČ mnohem přesnější informace, než my na oddělení. Tuto kritiku je třeba plně přijmout.

- Měl jsem snahu, a vyvinul jsem dost úsilí k tomu, aby se v uplynulých letech dostali někteří soudruzi z ÚV na rozvědku. Tak se postupně podařilo, a že na aktivech funkcionářů rozvědky vystoupili členové a kandidáti ÚV s. Koucký, s. Prchlík, s. Kaderka, s. Ausperg, někteří pracovníci ÚV, VŠS, z Vojenské politické akademie atd. Jejich vystoupení byla převážně hodnocena kladně. Jen pro ilustraci jak jsem musel např. postupovat při organizování účasti s. Kouckého. Bylo nutné napsat pro s. Novotného dopis, že žádáme, aby s. Koucký šel na rozvědku... teprve po souhlasu s. Novotného s. Koucký na rozvědku šel. Při organizování vystoupení s. Lenárta, které už bylo předběžně dohodnuto, se zase cítil ukřivděn HV KSČ a tak z toho nakonec sešlo. To už je dnes jako pohádka, ale taková praxe byla.

- Na vedení oddělení stranická práce na rozvědce nebyla pravidelně projednávána a to se netýká jen stranického orgánu na rozvědce, ale i hlavního výboru KSČ. U s. Procházky se dostávalo stranickým pracovníkům jen všeobecných pouček, zdůrazňování taktiky i tam, kde bylo potřebné - a kdy jsme už kolikrát byli rozhodnuti - do toho pořádně seknout. Podobné rady jsem dostával i já sám. To se nedalo brát vážně a myslím, že se mi vyplatilo mnohým našim momenklaturním kádrům říkat i nepříjemné věci, což mnozí soudruzi ocenili.

V období hlavně posledních dvou - tří let jsme se se s. Havránkem pokusili o výměnu zkušeností mezi stranickými orgány rozvědky a zpravodajské správy GŠ. V tom jsme udělali jen prvé krůčky, bude potřeba pokračovat dál.

V řízení stranické práce na rozvědce nesehrál a ani nemohl sehrát svou úlohu odbor bezpečnosti. Snahy určité byly - zvláště v období 1963-65, ale musely nutně "odumřít", protože v odboru se v celé paletě dělala problematika MV a ani kvalifikace jednotlivých pracovníků nemohla zajistit to, co se očekávalo. Každý z nás je pochopitelně na něco odborník - a násilně, i když s velkými hesly političnosti apod., projednává věci, kterým nerozumí, byl nesmysl. Kdyby se něco podobného mělo opakovat, bylo by to předem odsouzeno k nezdaru. Sám se už nikdy nehodlám na takovéto praxi podílet. Byla to kolektivnost naruby, kdy za cenu puncu kolektivnosti jsem já i druzí soudruzi, byli nuceni se vyjadřovat k požárníkům, k vyhlášce 80, atd. Pro mne ta léta byla vnitřním utrpením a společně se známými vztahovými otázkami jsme se zcela zbytečně nervovali a ničili si zdraví. Sám jsem se proto celou dobu opíral o aktiv na rozvědce, ve kterém jsem viděl skutečný kolektiv, který je schopen kvalifikovaně věci posoudit. Určitý náznak k zlepšení této situace jsem viděl ve zformování kolektivu (Havránek, Stárek, Křenek, Králík), který ovšem v podmínkách, které se vytvořily, neměl ani dostatek času rozvinout svou práci. Udělali jsme jen prvé pokusy. Rozhodně jsem viděl v určitém novém uspořádání oddělení krok vpřed. Jsem přesvědčen, že ze základních myšlenek tohoto modelu budeme muset vyjít i v budoucnosti, konkrétně např. nestínovat rozvědku, zpravodajskou správu GŠ, ale dělat to jako celek (tak, jak jsme to navrhovali), to znamená, politickou problematiku rozvědky bez ohledu na resort MNO i MV. Rozhodně by bylo nesmyslné vracet se k "bramboračce" bývalého odboru bezpečnosti. Věřím, že se s tím tak nepočítá.

V r. 1966 jsme se rozhodli se s. Havránkem, že zpracujeme náš návrh jak si dále představujeme naši práci na úseku rozvědek. V listopadu 1966 jsme jej předali vedoucímu oddělení.

Návrh předkládáme a mnohé v něm považujeme dosud za dobré a snad nám to alespoň trochu pomůže při úvahách o obsahu a metodách práce našeho oddělení.

Oddělení - ministr - rozvědka

O tom, že oddělení řídilo ministerstvo vnitra, ministra, tedy i rozvědku atd., řeči o tom, jak zasahovalo do kompetence ministra - bylo řečeno už dost nesmyslů a polopravd. Stručně, jak to vypadalo směrem k rozvědce.

Období 1963-1965 (ministr Štrougal) - o problematice rozvědky bylo jednáno na oddělení (Mamula, Blechta, Procházka, Králík) jen jednou! Celkem asi dvě - 3 hodiny k některým politickým otázkám, ke kádrové výchovné práci. Jinak za celou dobu nebylo s ministrem jednáno na oddělení, já sám jsem s ním také nehovořil. Z rozvědky od ministra jsme dostávali některé svodky k situaci v zahraničí a kádrové návrhy na naši nomenklaturu.

Období 1965-1967 (ministr Kudrna) - za celé dva roky se na oddělení neuskutečnilo jednání o problematice rozvědky. S. Kudrna o to vůbec neprojevil snahu. U ministra o rozvědce bylo jednáno 1x z naší iniciativy (na požádání celouťvarového výboru na rozvědce a vedení správy), kdy jsme museli přesvědčit ministra, že návrh perspektivního plánu rozvědky na léta 1966-1970 je velmi potřebná a progresivní věc, že je nutno tento dokument urychleně schválit - což se podařilo. Hned po nástupu s. Kudrny přestaly na oddělení chodit některé denní zprávy o situaci v zahraničí, které za Štrougala chodily celkem pravidelně. Když jsem prověřoval, proč je tomu tak, bylo nám sděleno, že je to z rozhodnutí s. Novotného. Kádrové návrhy na naši nomenklaturu ministr předkládal. Pravda je, že oba ministři, členové ÚV Štrougal i Kudrna, kteří přímo řídili rozvědku, nikdy ani nepomysleli, že je řídí oddělení. Byli řízení prvním tajemníkem a podle mých pocitů myslím, že oddělení brali jako něco vedle. Oba o serióznější spolupráci s oddělením neměli zájem. Náčelníka rozvědky si řídili přímo

a nezažil jsem, a že by např. projevili zájem s někým z nás se před důležitými rozhodnutími poradit, zjistit, jak my se díváme na možné politické důsledky důležitých rozhodnutí atd. Za celou dobu jsem měl dojem, se kterým jsem se nikdy netajil, že oddělení nebrali vážně a tak tomu bylo bohužel i ze strany prvního tajemníka, který naše oddělení řídil. Sám např. za dobu pěti let jsem s ním neměl možnost nikdy jednat, s naším kolektivem se nesešel, na schůzi v naší organizaci nebyl a ani nepomohly snahy výboru, aby alespoň přišel na naši VČS. Tato nenormálnost se musí urychleně změnit. Bohužel, tato situace trvá i za s. Dubčeka, což je nezdravé.

Oddělení - sedení rozvědky

Hlavní obsah a sledované cíle byly už řečeny v první části. Metod, kterých jsme k tomu používali:

- a) přes stranický orgán, základní organizace, aktivity atd. - pravidelná účast,
- b) přes nomenklaturní kádry, se kterými jsme byli v poměrně častém styku,
- c) naše účast - nepravidelná, na štábech rozvědky kde jsme uplatňovali své názory a poznávali jsme naše nomenklaturní kádry.

Prvé dvě metody budou rozhodně platit i v budoucnu, samozřejmě již v trochu jiné poloze než dříve, bude to celkově odvislé od koncepce řízení stranického orgánu od nás, chápání práce s nomenklaturními kádry, atd. Chci ale říci několik kritických slov k třetí metodě. K naší účasti na štábech rozvědky.

Na štábech rozvědky se řeší nejdůležitější úkoly celé rozvědky. Pochopitelně v daném systému bylo pro nás účelné toto znát, podle potřeby uplatnit naše názory a zároveň poznávat vedoucí pracovníky přímo při jednáních, jaké volí politické přístupy k řešeným problémům, zda mají názory

dostatečně ověřeny v kolektivu apod. V létech 1963-1965 jsem chodil na štáb pravidelně, někdy i se soudruhem Procházkou, asi dvakrát jsme projednávali obsah vystoupení s. Procházkou na odboru (kádrová problematika, agenturní fond). Sám jsem na štábech nemohl a ani nechtěl sedět jako bluma, snažil jsem se proto vycházet z některých zkušeností oddělení, ze znalosti práce stranického orgánu, situace v ZO, rozhovorů s komunisty z rozvědky, z vlastních zkušeností, z poznatků komunistů - rozvědků, kteří pracují v zahraničí atd. - a tak aktivně pomáhat v jednání štábu. Jak jsem ale postupně získával zkušenosti, uvědomoval jsem si, že vzniká určitá nenormálnost v tom, že

- jsem byl už skoro brán sice nejmenovaným, ale ve skutečnosti právoplatným členem štábu,

- jak šly měsíce a roky, poznal jsem, že ministři Strougal i Kudrna, nemají zájem o přímou účast na štábu a ani tehdy ne, když byly řešeny vážné otázky. Zasedání štábu rozvědky se také nikdy nezúčastnili. Myslím, že to byla jejich povinnost, součást řízení. Naše ne.

Udělal jsem si proto pro sebe závěr ten, že budu chodit jen na některé vybrané štáby a že pokud budu mít něco zásadovějšího, projednám e to před zasedáním štábu s náčelníkem rozvědky, nebo s některými členy štábu a v první řadě s předsedou, případně i jinými funkcionáři celoutvarevého výboru. Tato praxe z let 1966-1967 se v podstatě osvědčila.

Některé náměty jak dál - ihned

V současné době, která je určitým přechodným obdobím, které ještě nějaký čas potrvá, by bylo potřebné:

a) stanovit si, jak se alespoň přiblížit k některým předpokládaným zásadám, podle kterých budeme postupovat při řízení stranických orgánů na rozvědkách, které musí pracovat na plné obrátky:

- pravidelně organizovat vystoupení některých členů ÚV k nejdůležitějším otázkám (k akčnímu programu atd.),
- rychle a kvalitně informovat stranický orgán nebo celý kolektiv rozvědky - po plénech, o důležitých usneseních jiných stranických orgánů (s. Prchlík nebo jiní členové ÚV);

b) pravidelná účast s. Prchlíka (Večeři, Králíka, Havránka) na plénech stranických orgánů rozvědek, nepravidelně na předsednictvech a na schůzích základních organizací KSČ rozvědky;

c) požadovat od stranického orgánu věcnou, stručnou informaci - zpravidla po vyhodnocení členských schůzí s náměty, upozorněními, požadavky k ÚV;

d) na nejbližším plénu s tímto soudruhy seznámit včetně základních úkolů oddělení, tak jak se to v současné době zpracovává

Aktuální úkoly - dubem - září 1968

1. Společně se s. Havránkem dál propracovávat naše představy, jak by se oddělení mělo rozvédnou problematikou zabývat;
2. Společně se stranickým orgánem na rozvědce pracovat na návrhu usnesení o ustavení hlavního výboru KSČ - asi červen - červenec mít připraveno pro sekretariát ÚV;
3. Společně s kvalifikovaným aktivem na rozvědce se podílet na konečné podobě materiálu o postavení čs. rozvědky v rámci státní exekutivy (asi 3-4 měsíce);
4. Připravit s předsedou ÚKRRK s. Jakešem setkání s předsedou a některými pracovníky KRRK (duben);
5. V dubnu - červnu pohovořit na oddělení s uvolněnými stranickými pracovníky z rozvědky a zpravodajské správy GŠ; s těmi, co jsou teď ve funkcích, i s těmi co jsou již zařazeni ve služebních funkcích;

6.